

BRIEF VAN DE MINISTER VAN
BUITENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 12 oktober 1972.

Ter griffie van de Eerste Kamer der Staten-Generaal ontvangen: 23 oktober 1972.

De wens, dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens de Kamer of door ten minste vijftien leden der Kamer of door de Gevolmachtigd Minister van Suriname onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen te kennen worden gegeven uiterlijk op 22 november 1972.

Ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, alsook naar het eerste lid van artikel 24 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer u hierbij de Nederlandse en de Russische tekst over te leggen van de op 6 juli 1972 tot stand gekomen Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken inzake economische, industriële en technische samenwerking (*Trb.* 1972, 102).

Een toelichtende nota bij deze overeenkomst gelieve u hiernevens aan te treffen.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van Suriname en de Nederlandse Antillen is verzocht hogergenoemde stukken op 24 oktober 1972 over te leggen aan de Staten van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen.

De Gevolmachtigde Ministers van Suriname en de Nederlandse Antillen zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

N. SCHMELZER.

TOELICHTENDE NOTA

Gedurende de laatste jaren zijn door een groot aantal West-europese staten, onder meer door het Koninkrijk der Nederlanden, overeenkomsten gesloten met de meeste der Oost-europese landen inzake economische, industriële en technische samenwerking. Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft bestaan dergelijke overeenkomsten thans met Roemenië (laatstelijk *Trb.* 1968, 100), Polen (laatstelijk *Trb.* 1968, 82), Hongarije (laatstelijk *Trb.* 1969, 1), en Bulgarije (laatstelijk *Trb.* 1969, 201)¹). Ook met Zuidslavië werd een soortgelijke overeenkomst gesloten (laatstelijk *Trb.* 1968, 127)²).

Aan deze reeks is thans toegevoegd de onderhavige Overeenkomst met de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken (*Trb.* 1972, 102), welke op 6 juli 1972 te 's-Gravenhage tot stand is gekomen. De opzet van deze Overeenkomst, die op initiatief van de Sowjet-Unie werd gesloten, wijkt niet af van die der eerdergenoemde overeenkomsten. Evenals deze

¹) Gedrukt stuk Tweede Kamer, zitting 1971-1972, nr. 12 079 (R 872).

¹) Zie voor de desbetreffende overeenkomsten, resp. met Roemenië: Bijl. *Hand.* II 67/68 - 9536 (R 639), Bijl. *Hand.* I 67/68, 84; met Polen: Bijl. *Hand.* II 67/68 - 9537 (R 640), Bijl. *Hand.* I 67/68, 85; met Hongarije: Bijl. *Hand.* II 67/68 - 9656 (R 652), Bijl. *Hand.* I 67/68, 142; met Bulgarije: Bijl. *Hand.* II 68/69, 10 218 (R 706), Bijl. *Hand.* I 68/69, 168.

²) Zie Bijl. *Hand.* II 67/68 - 9657 (R 653), Bijl. *Hand.* I 67/68, 143.

Aan

de Heer Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal

beoogt de onderhavige overeenkomst een kader te scheppen waarbinnen samenwerkingsactiviteiten kunnen plaatsvinden. Deze samenwerking in concreto is in de Nederlandse verhoudingen een zaak van het bedrijfsleven, dat autonoom blijft in de beslissing of en zo ja, onder welke voorwaarden de beoogde samenwerking tot stand dient te worden gebracht. Het is duidelijk dat het Nederlandse bedrijfsleven de vrijheid heeft gebruik te maken van het door de overeenkomst geboden kader en dat de Nederlandse overheid geen middelen ter beschikking staan deze samenwerking op enigerlei wijze dwingend te beïnvloeden.

Uit *artikel 1* van de overeenkomst blijkt, dat de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de regering van de Sowjet-Unie de samenwerking op economisch, industrieel en technisch terrein zullen bevorderen.

In *artikel 2* zijn de terreinen opgesomd die het meest voor samenwerking in aanmerking lijken te komen. Hoewel deze opsomming niet uitputtend is en ook andere vormen van samenwerking denkbaar zijn, zal de samenwerking gericht op de zogenaamde commercialisering van goederen, d.w.z. het op commerciële grondslag aanbieden, niet tot het kader van de overeenkomst gerekend worden in tegenstelling tot de overige met Oosteuropese landen gesloten samenwerkingsovereenkomsten, waarin deze samenwerkingsvorm uitdrukkelijk wordt genoemd.

Naar Russische opvatting vallen bedoelde commerciële activiteiten onder de werkingssfeer van een handelsverdrag. Dit hangt samen met het feit dat de commercialisering van goederen behoort tot de uitsluitende competentie van het Sowjet-Ministerie van Buitenlandse Handel en ten aanzien van samenwerkingsakkoorden alleen het Sowjet-Staatscomité voor Wetenschap en Techniek bevoegd is. Van Nederlandse zijde bestond tegen het bovenstaande geen bezwaar, omdat de onderhavige Overeenkomst de mogelijkheid van commerciële activiteiten niet aantast. Bedoelde activiteiten kunnen plaatsvinden in het kader van het Benelux-Russische Handelsverdrag (*Trb.* 1971, 160) en van de Benelux-Russische Overeenkomst nopens het handels- en betalingsverkeer (*Trb.* 1971, 161). Deze op 14 juli 1971 te Brussel tot stand gekomen overeenkomsten zijn inmiddels goedgekeurd bij Rijkswet van 29 juni 1972 (*Stb.* 349). Tussen België en Luxemburg (de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie) enerzijds en de Sowjet-Unie anderzijds was reeds op 26 juli 1969 te Moskou een overeenkomst inzake economische, wetenschappelijke en technische samenwerking tot stand gekomen. Zoals reeds uiteengezet in de toelichtende nota betreffende de samenwerkingsovereenkomst met Roemenië lenen dergelijke samenwerkingsovereenkomsten zich minder goed voor afsluiting in Benelux-verband dan overeenkomsten inzake de handel van de Beneluxlanden met derde landen, welke in het kader van artikel 10 van het Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie gemeenschappelijk worden gesloten.

Bij *artikel 3* wordt een Gemengde Sowjet-Nederlandse Commissie ingesteld, die tot taak heeft op de uitvoering van de overeenkomst toe te zien en deze uitvoering te bevorderen. In deze gemengde commissie hebben onder meer zitting vertegenwoordigers van de wederzijdse overheden. Voor zover dit de Sowjet-overheid betreft kan gesteld worden dat deze, over-

eenkomstig de maatschappijstructuur van de Sowjet-Unie die in principe geen scheiding tussen staat en bedrijfsleven kent, niet alleen bevoegd is de beoogde samenwerking te bevorderen doch deze ook daadwerkelijk kan realiseren. De Nederlandse overheid kan dit niet. Als overheid kan zij Sowjet-Russische voorstellen tot samenwerking in zo ruim mogelijke mate onder de aandacht van het Nederlandse bedrijfsleven brengen en voor dit bedrijfsleven, indien geïnteresseerd, de mogelijkheid openen deel te nemen aan besprekingen met de Sowjet-Unie in het kader van de gemengde commissie. Zij kan, waar mogelijk, oplossingen zoeken voor problemen die zich op overheidsvlak zouden kunnen voordoen en die samenwerking in de weg zouden staan. De samenwerking zelf is, zoals reeds gezegd, in concreto een zaak van het Nederlandse bedrijfsleven.

De voorbereiding aan Nederlandse zijde van de vergaderingen van de gemengde commissie ligt in handen van de overheid, die in deze, evenals dit reeds het geval is bij de overige met de Oosteuropese landen en met Zuidslavië gesloten samenwerkingsovereenkomsten, ten nauwste zal samenwerken met de Stichting Centraal Orgaan voor de Economische Betrekkingen met het Buitenland, een overkoepelende organisatie, van het particuliere Nederlandse bedrijfsleven, waarin samenwerken de centrale organisaties van de Industrie, de Handel, de Landbouw, het Bankwezen, het Verkeer en een aantal Produktschappen. Daarbij wordt beoogd een zakelijk contactpunt te verschaffen, waar mogelijkheden van samenwerking tussen Nederlandse bedrijven en staatsorganisaties uit de Sowjet-Unie kunnen worden afgetast en initiatieven tot deze samenwerking kunnen worden ontwikkeld.

De *artikelen 4 en 5* verwijzen naar regelingen welke van toepassing zijn op de totstandkoming en uitvoering van samenwerkingscontracten.

Ingevolge *artikel 6* is de overeenkomst voor onbepaalde tijd aangegaan. Opzegging der overeenkomst dient te geschieden met inachtneming van een termijn van zes maanden.

In de overeenkomst ontbreekt de gebruikelijke territoriale clause, daar hiertegen van Sowjet-zijde bezwaren bestonden. Als gevolg daarvan zou de overeenkomst voor het gehele Koninkrijk gelden. Ten einde evenwel de mogelijkheid te scheppen de territoriale gelding van de overeenkomst, indien dit wenselijk mocht blijken, alsnog te beperken, werd in een brief, gevoegd bij de overeenkomst, namens de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden verklaard, dat de onderhavige overeenkomst op het gehele Koninkrijk van toepassing is, tenzij de Regering van de Sowjet-Unie uiterlijk op de datum van inwerkingtreding der overeenkomst van het tegendeel in kennis is gesteld.

De Regeringen van Suriname en van de Nederlandse Antillen hebben met de medegelding van de overeenkomst voor hun landen ingestemd.

De Minister van Economische Zaken a.i.,

R. J. NELISSEN.

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,

WESTERTERP.